

Omer HAMZIC

Mala hronika gračaničkog rukometa¹

(u povodu četrdesete godišnjice postojanja i rada Rukometnog kluba "Gračanica")

U razvoju sporta i fizičke kulture Gračanica je skoro pola stoljeća među vodećim gradovima u Bosni i Hercegovini. Uz ostale sportske ekipe, gračanički rukometaši tome su davali svoj poseban doprinos - od daleke 1956. godine do danas. Četrdeset godina u povijesnom smislu možda predstavlja tren, ali u životu jednog sportskog kolektiva koji je za čitavo vrijeme svog postojanja nosio i branio boje svoga grada, njegova četrdeseta godišnjica znači punoljetstvo i zrelost.

Međutim, sportstki i viteški duh u našem bošnjačkom narodu njegovan je od vjkada. Poznati su u istoriji srednjovjekovni turniri po nekadašnjoj Ugarskoj na kojima su bosanski vitezovi, po svom stasu, snazi i vještini, fascinirali tadašnju evropsku publiku i lomili srca ljepotica i plemkinja sa evropskih feudalnih dvorova. Da se nije gajio takav viteški duh i kult zdravlja, snage i ljepote u našem narodu, Bosne bi vjerovatno nestalo u surovim istorijskim olujama koje su stoljećima prijetile da je zbrišu. Nije slučajno što se i danas po evropskim vojnim učilištima ističe primjer hrabrosti i psihofizičke izdržljivosti bosanskog ratnika. U tim dalekim vremenima, naravno, nije bilo sportskih natjecanja u današnjem smislu riječi, ali je poznato da ni jedna svadba, ni jedan viteški turnir, vjerska ili neka druga manifestacija, veselje, sunet ili proslava kiselja-

ka, ni na ovom našem području nije mogao proći bez atletskih takmičenja, trčanja, hrvanja, bacanja kamena s ramena, konjskih trka i turnira. U našem narodu i danas se pričaju priče o pobjednicima i megdandžijama sa mnogobrojnih narodnih teferića. To potvrđuju i mnogobrojni toponimi kao što su mejdan, mejdanić, na kojima su, vjerovatno, održavana nekadašnja sportska natjecanja i turniri. Od te tradicije, naravno, nešto se zadržalo do današnjeg dana. U njoj valja tražiti korijene sportskog duha našeg naroda od vjkada do danas.

Sportsku aktivnost modernog doba u Gračanici možemo pratiti od sredine tridesetih godina ovog stoljeća u okviru tadašnjeg općeg sportskog pokreta pod nazivom Sokolski pokret. Od 1928. godine počinje aktivnost Sokolskog društva u Gračanici koje je u početku imalo 61 člana. Na njegovom čelu bio je čuveni Gračanlija, doktor Avdo Prohić. Kao i ostala slična društva, i gračaničko je njegovalo pretežno gimnastiku i atletiku. Prvu salu za tjelesno vježbanje i uređen prostor za vježbalište u okviru Sokolskog doma Gračanica je dobila još daleke 1931. godine, od kada se intenzivira sportski život u gradu.

Osnovano je i nekoliko fudbalskih klubova, od kojih se starije Gračanlije još uvijek sjećaju "Jedinstva", "Bosanca", "Jugoslavije" i još nekih, koji su povremeno osnivani i brzo prestajali sa radom. Hroničari su zabilježili da su tridesetih godina klubovi "Jedinstvo" i "Bosanac" bili gradski rivali, dok je fudbalski klub "Jugoslavija" bio đачki klub i aktivirao se samo u vrijeme ljetnih đачkih ferija. Kada se govori o sportskoj prošlosti Gračanice, zanimljivo je spomenuti da je još daleke 1900-te. godine u Gračanici osnovan šah klub. Prvu šah garnituru donio je čuveni gračanički intelektualac, šerijatski sudija Atif Hikmet Mehinagić. Šah je potisnuo tradicionalne društvene igre i ovdje bio veoma popularan između dva svjetska rata.

¹ Najtoplije se zahvaljujem dugogodišnjem gračaničkom sportskom radniku gospodinu Emiru Tihicu, bez čije dragocjene pomoći i podataka koje mi je predočio, ova mala sportska hronika Gračanice ne bi mogla ugledati svjetlo dana.

Nakon završetka 2.svjetskog rata, došlo je do velike ekspanzije masovnih sportova i sportskih aktivnosti širom Bosne i Hercegovine, pa i u Gračanici. U drugoj polovini 1945.godine formiran je nogometni klub "Bratstvo", a zatim i Društvo za tjelesni odgoj "Partizan" (DTV "Partizan"), koje je dobilo svoj objekat za rad, sa nizom prostorija i fiskulturnom salom. Formirane su mnoge sportske sekcije koje su se takmičile i na republičkom nivou. Najuspješnije su bile gimnastička, stonoteniska i odbojkaška. Iz tog vremena bit će upamćeni i mnogobrojni sportski sletovi na kojima je učestvovalo i do 2.500 mladih sportista sa cijelog područja gračaničke opštine. Punih 10 godina poslije rata gotovo cjelokupna sportska aktivnost u Gračanici odvijala se u okviru i oko DTV "Partizan" i njegovog objekta.

Međutim, dalji razvoj malih sportova nije bio moguć bez odgovarajućeg sportskog terena. Stoga je 1955.godine pokrenuta inicijativa da se na prostoru poviše objekta DTV "Partizan" izgradi igralište za male sportove, prvenstveno za rukomet i košarku. U proljeće 1956. godine igralište je već bilo prekriveno šljakom, i bilo spremno za odigravanje rukometnih i košarkaških utakmica.

Uparedo sa izgradnjom igrališta, tadašnji sportski entuzijasta, vrstan nogometaš i instruktor pri DTV "Partizan", učitelj u Prvoj osnovnoj školi, Branko Janković, počeo je intenzivnije uvijek bavati rukometnu sekciju, sastavljenu od omladinaca koji su bili na školovanju van Gračanice.

Prva zvanična rukometna utakmica na novoizgrađenom igralištu odigrana je 25.5.1956.godine, samo tri godine nakon "dolaska" malog rukometa u Bosnu i Hercegovinu. Igrala je ekipa "Partizana" iz Gračanice i ekipa Dervente. Pobijedile su Gračanilje rezultatom 16 : 15. Tu su utakmicu kasnije proglasili kao zvaničan datum formiranja Rukometnog kluba i početak igranja rukometa u Gračanici. U toj istorijskoj utakmici za ekipu Gračanice igrali su: Ustavdić Ismet i

Sarajlić Dževad kao golmani, te igrači u polju Janković Branko, Šešlek Gojko, Nežirović Zaim, Pavlović Slobodan, Đurić Boško, Kumbarić Nijaz, Kumbarić Bilal, Krulj Drago, Tihić Esad, Junuzović Ibrahim, Fetahagić Muharem, Jeremić Brano, Panić Đorđo i Sarajlić Fuad.

Dok je prva generacija gračaničkih rukometaša igrala i usavršavala svoje rukometno znanje u okviru rukometne sekcije pri DTV "Partizan", u dvorištu Druge osnovne škole u Gračanici uvijek bavala se i stasala nova generacija mladih rukometaša koji su kao entuzijast sami sebi izgradili rukometno igralište. Od 1958. godine rukomet u Gračanici igra se na dva rukometna terena, što samo po sebi govori o njegovoj nagloj popularizaciji na ovom prostoru. Iz sastava rukometne ekipe Druge osnovne škole, koju je uvijek bavao nastavnik fiskulture Miloš Popović, izrasle su dvije generacije vrsnih igrača, od kojih će neki biti dugogodišnji članovi rukometnog kluba i dati veliki doprinos njegovom razvoju.

U četiri decenije postojanja i rada rukometnog kluba "Gračanica" ima mnogo značajnih događaja i datuma koji čine bogatu istoriju ovog kluba. Iz tog zanimljivog sportskog vremeplova izdvajamo samo neke važnije datume, godine i događaje:

- Godina 1958: rukometna ekipa iz Gračanice uključuje se u prvo zvanično takmičenje u okviru Sredske rukometne lige Tuzla u kojoj ostaje sve do 1962, takmičeći se sa ekipama Tuzle, Lukavca, Banovića, Kreke, Učiteljske i Tehničke škole iz Tuzle;

-Godina 1960: gračanički rukometaši pobjednici su rukometnog turnira u Zvorniku. U finalnoj utakmici savladali su ekipu iz Tuzle sa rezultatom 3 : 2;

-Godina 1961: uporedno sa asfaltiranjem gradskih ulica, zahvaljujući podršci nekoliko uticajnih ljudi iz tadašnje vlasti, asfaltirano je i rukometno igralište u Gračanici, što je snažno podstaklo dalji razvoj ovog i ostalih malih

sportova. Gračanica je bila jedan od rijetkih gradova u BIH sa asfaltiranim rukometnim igralištem. Gračanički rukometaši imali su ga prije tadašnjih poznatih rukometnih centara: Zavidovića, Doboja, Dervente, Prijedora, Lukavca itd.

-Godina 1962: umjesto dotadašnjih sreskih rukometnih liga, na prijedlog Rukometnog saveza BIH, formirana je Republička rukometna liga sa dvije grupe: "Jug" i "Sjever". Ekipe Gračanice ispunila je veoma oštre kriterije za ovo takmičenje i našla se u rangu sa ekipama Bosanskog Novog, Prijedora, Banjaluke, Banovića, Lukavca, Brčkog i Teslića u grupi "Sjever". Kasnije će igrati utakmice i sa ekipama Sanskog mosta, Bosanske dubice, Bosanske gradiške i td. Ulaskom u ovaj rang takmičenja rad u klubu podignut je na viši nivo, pa ni rezultati nisu izostali;

-Godina 1963: Gračanički rukometaši 30. juna odigrali svoju prvu internacionalnu utakmicu. Protivnik je bila ekipa "Slask-a" iz Vroclava (Poljska). Iako je rezultat bio jako nepovoljan za gračaničke rukometaše (izgubili su sa 46 : 16), ova utakmica bit će upamćena kao uvod u niz internacionalnih utakmica koje će gračanički Rukometni klub odigrati u narednim godinama;

-Godina 1965: održan rukometni turnir u Brijesnici na kojem je, pored ekipa Brijesnice i Gračanice, učestvovala i rukometna ekipa iz Doboja. Ovaj turnir na kojem je Gračanica bila pobjednik, kasnije je prerastao u Dobojski turnir šampiona kao najjači klubski rukometni turnir u svijetu. Pobjeda na turniru u Brijesnici nije toliko značajna u sportskom smislu, ali u propagandnom smislu možda je najznačajnija za Gračanički klub, jer se u svim svjetskim sportskim publikacijama, knjigama i tv kometarima ovaj Klub spominje kao prvi pobjednik turnira šampiona u Doboju;

-Godina 1967: rukometna ekipa Gračanice izdvaja se iz sastava DTV "Partizan" i na osnivačkoj Skupštini, održanoj 25. februara formira

samostalni rukometni klub pod nazivom Rukometni Klub "Gračanica". Ovo osamostaljivanje kasnije će se pokazati kao sasvim ispravan i svrsishodan potez;

-Godina 1972: Rukometni klub "Gračanica", zajedno sa ostalim sportskim ekipama Gračanice, ulazi u sastav Sportskog društva "Bratstvo" (koje se formira na nivou grada) i pod tim nazivom, kao trećeplasirana ekipa u Republičkoj rukometnoj ligi "Sjever", nastavlja takmičenje u okviru Jedinstvene Republičke rukometne lige Bosne i Hercegovine. Takmiči se i sa ekipama iz južnih dijelova naše Republike: Sarajeva, Zenice, Jajca, Ilidže, Mostara, Vogošće, Travnika i drugih. Da bi se ispunili uslovi za ovaj rang takmičenja, morale su se izvršiti značajne adaptacije na rukometnom stadionu: proširene su tribine, teren je presvučen novim slojem asfalta, postavljena je ograda oko stadiona, koji je, inače, te godine dobio sasvim novi izgled;

-Godina 1974: Rukometni klub iz Gračanice našao se u završnici Kupa takmičenja na nivou Bosne i Hercegovine protiv ekipe "Krivaje" iz Zavidovića, jedne od najboljih ekipa u tadašnjoj Jugoslaviji. Isti uspjeh gračanički rukometaši ponovit će i naredne, 1975. godine. U još dva navrata igrat će u finalu ovog takmičenja i to sa ekipama "Bosnamontaže" iz Prijedora i "Borca" iz Banjaluke;

-Godina 1975: zahvaljujući nekadašnjem članu rukometnog kluba Dini Čoliću, gračanički rukometaši prvi puta kreću na turneju u inostranstvo. Prvo odredište bio im je francuski grad Orlean, u kojem su trijumfovali na dva jaka rukometna turnira. Sa ovim gradom Gračanica nikada nije prekidala sportske i druge prijateljske veze, pa ni u toku agresije na Bosnu i Hercegovinu, kada nam je iz tog grada i njegove okoline stizala nam je značajna pomoć i prijateljska podrška kad je Bosni bilo najteže;

-Godina 1976: od 28.marta do 3.aprila u Gračanici je održan prvi internacionalni rukometni turnir, na kojem su učestvovali rukometaši iz Orlena (Francuska), "Sloboda" iz Tuzle, "Ineks" iz Maglaja i "Bratstvo" iz Gračanice. Tokom ovog turnira, pod improvizovanom rasvjetom, djelo radnika Feringa i El.distribucije odigrana je i prva noćna rukometna utakmica u Gračanici;

-Godina 1977: osvojivši prvo mjesto u takmičarskoj sezoni 1976 / 77. u Republičkoj ligi - grupa "Sjever", gračanički rukometaši plasirali su se u Drugu saveznu ligu bivše Jugoslavije, što predstavlja njihov dotadašnji najveći uspjeh. Za ovo takmičenje izvršena je temeljita rekonstrukcija rukometnog stadiona, izgrađene su savremene svlačionice, klubske prostorije, kafe restoran, postavljena rasvjeta, teren presvučen novim slojem asfalta itd. Bio je to jedan od najljepših stadiona za male sportove u Bosni i Hercegovini.

-Godina 1980: organizovan jedan od najačih rukometnih turnira u Gračanici, na kojem su, osim rukometaša iz Francuske, učestvovala ekipe "Sloge" iz Doboja, "Slobode" iz Tuzle, a dvije godine kasnije na sličnom turniru i ekipe iz Slavenskog broda i Požarevca;

-Godina 1981: nakon pobjede na rukometnom turniru u Lukavcu i Banovićima, Gračanlije su trijumfovale i na rukometnom turniru u Tuzli, pobjedivši u finalu ekipu "Vojvodine" iz Novog sada sa rezultatom 24 : 21.

Prelistavajući ovaj vremeplov, izostavili smo mnoge zanimljive listove iz bogatog istorijskog kalendara Rukometnog kluba "Gračanica". Valja, međutim, još naglasiti da je ova ekipa od 1978. pa sve do početka agresije na našu zemlju,

u proljeće 1992.godine, bila stalni član Republičke rukometne lige u kojoj se više puta mijenjao sistem takmičenja. Za svo to vrijeme gračanički rukometaši osvajali su solidna mjesta na tabeli i, što je najvažnije, sačuvali su ljudski i sportski obraz Gračanice.

Sačuvali su ga i početkom agresije na Bosnu i Hercegovinu, stupajući u redove Armije Bosne i Hercegovine i braneći obraz i dostojanstvo svoje domovine. Klobodanović Halid, igrač ovog Kluba položio je svoj život za te plemenite patriotske ideale. U ljeto 1993.godine, u jeku najžešćih borbi gračanički rukometaši, u uniformama Armije BIH, pokreću inicijativu da se ponovo oživi rad kluba, uprkos granatama.

Selekcija iz 1996.

neimaštini i oskudici. Osposobljen je teren i dio prostorija na stadionu, ubrzo se počelo sa treninzima i prvim prijateljskim utakmicama. Nekako u isto vrijeme Skupština kluba donosi odluku da se klubu vrati njegovo tradicionalno ime - Rukometni klub "Gračanica". Igralo se u inat agresoru i svakovrsnim ratnim teškoćama i problemima. U međuvremenu, formirana je i rukometna liga Tuzlansko-podrinjskog kantona, u kojoj se gračanički klub takmičio sa ekipama "Slobode", "Zmaja od Bosne" i "Zrinjskog" iz Tuzle, te sa rukometašima Kladnja, Gradačca, Lukavca, Živinica i Banovića. Iz bezbjednosnih

razloga, sve prvenstvene utakmice morale su se igrati u Sportskom centru "Mejdan" u Tuzli. U takmičarskoj sezoni 1994/95. Rukometni klub "Gračanica" izbio je plasman za završni turnir prvenstva BIH i osvojio odlično četvrto mjesto. U dva navrata plasirao se i u finale Kup takmičenja Tuzlansko-podrinjskog kantona i oba puta izgrubio od "Slobode" iz Tuzle.

Početkom 1996.godine Rukometni savez BIH donosi odluku o formiranju Prve rukometne lige BIH. Nakon kvalifikacija, u kojima su, pored Gračanlija, učestvovali i ekipe "Željezničara" iz Sarajeva i "Mapeksa" iz Maglaja, Rukometni klub "Gračanica" postaje član Prve republičke lige BIH. To je jedan od najvećih uspjeha u četrdesetgodišnjoj istoriji ovog kluba.

U međuvremenu, nakon zaključenja mira, za veoma kratko vrijeme izvršena je ponovna temeljna rekonstrukcija stadiona koji je u toku rata bio devastiran. Svečano otvaranje rekonstruisanog stadiona obavljeno je 25.5.1996.godine na dan Općine Gračanica, kada je održan i turnir, na kojem su pored domaćina učestvovali :Rukometni klub "Željezničar" iz Sarajeva, RK "Krivaja" iz Zavidovića i RK "Bihać" iz Bihaća. I ovoga puta trijumfovali su rukometaši Gračanice.

U periodu dugom 40 godina kroz ovaj klub prošle su generacije i generacije vrsnih rukometaša i svaka od njih je na svoj način obilježila stranice njegove istorije. Veći broj tih igrača imao je dugu rukometnu karijeru. Niz godina bili su standardni prvotimci i uspješno su branili boje gračaničkog rukometa.

Malo je igrača dolazilo iz drugih gradova, Klub se u principu oslanjao na vlastite rukometaše iz juniorskih ekipa. Rukovodstvo Kluba nije vodilo računa samo o sportskom napredovanju i uspjehu igrača, već i o njihovom školovanju, uspjehu na poslu, svakodnevnom ponašanju.

U 40 godina postojanja, Rukometni klub "Gračanica" dobio je niz priznanja, od kojih se ističu:

- Plaketa Rukometnog saveza BIH povodom 30 godina igranja rukometa BIH,

- Spomen plaketa Skupštine opštine Gračanica za izuzetan doprinos u razvoju sporta na Opštini Gračanica.

- Povelja Saveza organizacija za fizičku kulturu Gračanica za razvoj sporta

- Zahvalnica Mjesne zajednice Gračanica za postignute rezultate u rukometnom sportu.

- Plaketa Rukometnog Kluba "Unis" iz Vogošće povodom 25 godina postojanja kluba i td.

Završavajući ovu kratku sportsku retrospektivu Gračanice, možemo konstatovati da se rukometni sport, pa i ovaj Klub razvijao na najboljim tradicijama sportskog i viteškog duha iz prošlosti našeg naroda i da je ostavio duboku brazdu u društvenom i sportskom miljeu ovog grada. Umjesto zaključka, navodimo završnu riječ Besima Durakovića, aktuelnog predsjednika Rukometnog kluba "Gračanica" na svečanoj akademiji povodom ovog jubileja krajem 1996. godine: "Obilježavanje 40-te godišnjice Rukometnog kluba "Gračanica" jest zgodna prilika da se više kaže o njegovoj prošlosti, o rezultatima i iskustvima prošlih generacija. Mi to, naravno, ne činimo radi prigode, već radi trasiranja budućnosti gračaničkog sporta, upravo na tim iskustvima i tradicijama. Nije prilika da se o tome danas ovdje više govori, ali moram reći, bez ikakve lažne skromnosti da su gračanički sportisti, među kojima, naravno i rukometaši, dosadašnjim svojim radom, pronoseći ime i braneći boje ovoga grada, zaslužili da imaju "krov nad glavom", tj. primjerenu fiskulturnu dvoranu, objekat koji odavno već imaju, u sportskom smislu daleko manji i beznačajniji gradovi."